

2η ΕΝΟΤΗΤΑ Επικοινωνία στο σχολείο

Η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Τι είναι η παράγραφος;

Είναι τμήματα του κειμένου σε καθένα από τα οποία αναπτύσσεται μια πλευρά του θέματος.

Ποια είναι τα μέρη της παραγράφου;

Κάθε παράγραφος αποτελείται από τρία μέρη,:

Θεματική πρόταση /περίοδος :είναι η πρώτη πρόταση /περίοδος της παραγράφου και σ' αυτήν παρουσιάζεται το θέμα , η κύρια ιδέα, της παραγράφου

Λεπτομέρειες /σχόλια : είναι οι προτάσεις / περίοδοι που ακολουθούν τη θεματική πρόταση, την αναλύουν και την επεξηγούν.

Κατακλείδα:είναι η τελευταία πρόταση/ περίοδος της παραγράφου και αποτελεί το συμπέρασμά της. * ΠΡΟΣΟΧΗ : κάποιες φορές μπορεί να παραλείπεται.

Τι άλλο πρέπει να γνωρίζουμε για την παράγραφο;

- Στην αρχή κάθε παραγράφου αφήνουμε περιθώριο.
- Για να υπάρχει ενότητα τόσο μεταξύ των λεπτομερειών της παραγράφου ,όσο και μεταξύ των παραγράφων ενός κειμένου χρησιμοποιούμε συνδετικές λέξεις και φράσεις.
- Η δομή της θυμίζει την έκθεση, θα λέγαμε ότι η παράγραφος είναι μικρογραφία της έκθεσης. Όπως η έκθεση έχει πρόλογο, κυρίως θέμα και επίλογο ,έτσι και η παράγραφός μας έχει θεματική πρόταση, λεπτομέρειες και κατακλείδα.
- Με την παράγραφο εκφράζουμε ένα νόημα που μπορεί να δηλωθεί με έναν πλαγιότιτλο. Ο πλαγιότιτλος διευκολύνει τον αναγνώστη στην αρχική κατανόηση του κειμένου καθώς και στην περίληψή τους.
-

Ποιες είναι οι συνδετικές λέξεις και φράσεις:

Είναι όσες δηλώνουν:

αντίθεση: όμως, ενώ, αν και, αντίθετα ,άλλωστε, εξάλλου, εντούτοις, παρ' όλο που, κλπ .

συμπέρασμα: λοιπόν, επομένως, ώστε, άρα, με αποτέλεσμα, κ.λπ.

επεξήγηση: δηλαδή, με άλλα λόγια, εξηγώντας, κλπ.

χρόνο: μετά, ύστερα, πριν, αφού, από τότε που, αργότερα , κ.λπ.

αιτία: επειδή, εφόσον, γιατί, γι' αυτό, μια και, λόγω του ότι , εξαιτίας, κ.λπ.

παράδειγμα: όπως, για παράδειγμα, π.χ , λ. χ, κ.λπ.

προσθήκη: επίσης ,επιπλέον, ακόμη, εκτός απ' αυτό, κ. λπ.

τόπο:πάνω, κάτω, εδώ, εκεί, κ.λπ.

έμφαση: αξίζει να σημειωθεί, το πιο σημαντικό είναι, , θα ήθελα να τονίσω, κ.λπ.

απαρίθμηση: πρώτον, δεύτερον, κατ' αρχάς , κ.λπ.

ομοιότητα: όπως, σαν, ομοίως, με ανάλογο τρόπο. κ.λπ.

διάζευξη: ή...ή, είτε...είτε, ούτε...ούτε, μήτε...μήτε, κ.λπ.

διαίρεση: από τη μια...από την άλλη, αφενός...αφετέρου, κ.λπ.

γενίκευση: γενικά, κατά κύριο λόγο, συνήθως, τις περισσότερες φορές

ΑΣΚΗΣΗ 1

A. Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες χρειάζονται ειδική βοήθεια , για να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα του συνηθισμένου σχολείου. Η ειδική αυτή βοήθεια μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα , ειδικά όργανα και μέσα, ειδικές μεθόδους διδασκαλίας ή διευθετήσεις του περιβάλλοντος. Έτσι το τυφλό παιδί διδάσκεται ό,τι και τα άλλα παιδιά , αλλά και διαβάζει και γράφει και με τη μέθοδο Μπράιγ. Επιπλέον , παρακολουθεί μαθήματα προσανατολισμού και κινητικότητας. Κωφό μαθαίνει τη νοηματική γλώσσα, ενώ το παιδί με τις διαταραχές στην ομιλία παρακολουθεί και μαθήματα λογοθεραπείας. Ο μαθητής με το κινητικό πρόβλημα μπορεί να

χρειαστεί αναπηρικό καροτσάκι, προσαρμοσμένο θρανίο, διευθετήσεις στην αρχιτεκτονική του χώρου(π.χ. ράμπες) και φυσικοθεραπεία. Το παιδί με τη νοητική υστέρηση μαθαίνει καλύτερα όταν το μάθημα απλοποιείται και αναλύεται σε πολλά και μικρά βήματα.

Β. Σήμερα είναι κάτι σπάνιο η γνήσια και ειλικρινής φιλία. Όλα έγιναν σκοπιμότητα. Πίσω από τη φιλία κρύβεται , ως επί το πλείστον η ιδιοτέλεια, το άμεσο ή το απώτερο κέρδος .Ο άνθρωπος των ημερών μας αδυνάτισε ψυχικά , έχασε το αίσθημα της κοινότητας. Αν και ζει μέσα στο πλήθος , στις μεγάλες πόλεις , αισθάνεται τον εαυτό του έρημο. Έχασε τις δυνατότητες της πιστής και βαθιάς φιλίας. Έγινε πιο επιφανειακός , αγνοεί το βάθος , κι όλες οι σχέσεις του υπαγορεύονται από τη σκοπιμότητα που σκοτώνει κάθε ψυχική ομορφιά. Η εποχή μας αντιμάχεται τη φιλία, στην πραγματική της έννοια. Κι όμως οι άνθρωποι στα χρόνια που ζούμε έχουν πολύ περισσότερη ανάγκη να από την ψυχική αυτή επαφή , όσο σε καμιά άλλη περίοδο.

1. Στις παραπάνω παραγράφους αφού υπογραμμίσετε τη θεματική πρόταση, τις λεπτομέρειες και την κατακλείδα (αν υπάρχει), να δώσετε έναν πλαγιότιτλο.

2. Στην Α παράγραφο βρείτε τις συνδεδεμένες λέξεις και φράσεις.

3. Βρείτε τα αντώνυμα των λέξεων: σπάνιο, ειλικρινής, πιστής, γνήσια της Β παραγράφου.

4. Φτιάξτε παράγωγες λέξεις απλές ή σύνθετες από τα παρακάτω: φιλία, αίσθημα, πόλεις.

ΑΣΚΗΣΗ 2

Να βρείτε τα δομικά μέρη της παραγράφου (θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα (αν υπάρχει)).

Η εργασία της συζύγου-μητέρας μεταβάλλει τον τρόπο λειτουργίας της σύγχρονης οικογένειας. Παλαιότερα, η οικογένεια, κυρίως μέσω της γυναίκας, ικανοποιούσε όλες τις βασικές ανάγκες της ζωής ενός ανθρώπου: το φαγητό, την καθαριότητα, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία, την περίθαλψη κτλ. Αν δηλαδή κάποιος δεν έκανε οικογένεια, ήταν αδύνατο να εξασφαλίσει όλα αυτά τα αγαθά, γι'

αυτό και θεωρούνταν απόκληρος της κοινωνίας. Σήμερα όμως, καθώς η γυναίκα εργάζεται πλέον βιοποριστικά έξω από το σπίτι, δεν έχει το χρόνο να εκπληρώσει όλους αυτούς τους ρόλους. Έτσι, αυτοί μεταφέρθηκαν σε εξειδικευμένους θεσμούς, όπως είναι τα εστιατόρια, τα καθαριστήρια, τα σχολεία, τα κέντρα διασκέδασης κτλ. Η οικογένεια λοιπόν, χάνοντας από την εργασία της γυναίκας τόσο σημαντικές της λειτουργίες, οδηγείται σε κρίση και διαλύεται.

ΑΣΚΗΣΗ 3

Στις παραγράφους που ακολουθούν σου δίνονται οι θεματικές προτάσεις (είναι τυπωμένες με έντονα γράμματα). Εσύ πρέπει να συμπληρώσεις τα κενά στις παραγράφους, προσθέτοντας λεπτομέρειες (κύριες και δευτερεύουσες) και προτάσεις κατακλείδες.

α. Στα μεγάλα αστικά κέντρα, εξαιτίας διαφόρων παραγόντων, οι ανθρώπινες σχέσεις είναι πλέον πολύ δύσκολες.

β. Στο μεσημεριανό τραπέζι συνέβη χθες ένα πολύ αστείο περιστατικό.

γ. Η πόλη μου τα Χριστούγεννα είναι πολύ όμορφα στολισμένη.

ΑΣΚΗΣΗ 4

Να καταγράψεις τα δομικά συστατικά (θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα) των παραγράφων που ακολουθούν και να αποδώσεις σε καθεμία από αυτές έναν πλαγιότιτλο ενδεικτικό του περιεχομένου της.

(1) Σήμερα ένας μαθητής του Γυμνασίου έχει τόσες υποχρεώσεις, ώστε ο ελεύθερος χρόνος του να είναι λιγοστός. Αυτό συμβαίνει κυρίως επειδή το εκπαιδευτικό μας σύστημα γίνεται ολοένα και πιο απαιτητικό κι έτσι ο χρόνος που απαιτείται για μελέτη στο σπίτι είναι αυξημένος. Σε αυτόν ας προσθέσουμε και το χρόνο που «σπαταλούν» πολλοί μαθητές σε φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα για να έχουν καλύτερη επίδοση στα μαθήματά τους. Πέρα όμως από τα

σχολικά μαθήματα, όλα σχεδόν τα παιδιά σήμερα μαθαίνουν μία τουλάχιστον

ξένη γλώσσα, ενώ πολλά ξεκινούν και μαθήματα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Όλες αυτές οι «αναγκαστικές» δραστηριότητες λοιπόν, που συμβαίνουν πάντοτε εκτός του σχολικού ωραρίου, ελαχιστοποιούν το χρόνο που διαθέτει ο μαθητής για ανάπαυση και ψυχαγωγία.

(2) Η αρχή της ελευθεροτυπίας υφίσταται ώστε να μπορούν οι «αδύναμοι» να ασκούν κριτική στις πράξεις και στις παραλείψεις των ισχυρών. Με αυτό τον τρόπο άλλωστε αποτρέπεται και η αυθαιρεσία της εξουσίας. Η ελευθερία του τύπου όμως αποτελεί απαραίτητη αρχή στις δημοκρατικά οργανωμένες πολιτείες και για έναν ακόμα λόγο: επιτρέπει να ακούγονται δημόσια όλες οι απόψεις κι έτσι ο πολίτης να έχει την ευχέρεια να επιλέξει ποια, κατά τη γνώμη του, είναι η ορθότερη. Έτσι, οι αποφάσεις του είναι ώριμες και συνετές.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

- 1.** Να γράψετε δύο παραγράφους σχετικά με το ποια προτερήματα πρέπει να διαθέτει ένας εκπαιδευτικός για να ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στις απαιτήσεις του επαγγέλματός του, αλλά και σχετικά με τις δυσκολίες που αυτός αντιμετωπίζει και οι οποίες δυσχεραίνουν το έργο του.
- 2** «Πολλοί χαρακτηρίζουν τις βιβλιοθήκες ως μνήμη της ανθρωπότητας κι ο Ευριπίδης τόνιζε πως ευτυχισμένος είναι αυτός που γνωρίζει την ιστορία του. Γιατί είναι σημαντικό να διδάσκεται η ιστορία στα σχολεία;»